

Filosoffen

Ved ANDERS FOGH JENSEN

Hvad troede i egentlig, at en mand var?

2018 - 01-13 Berlingske, af Birgitte Rahbek

Normalt holder filosof Anders Fogh Jensen sig på afstand af kønsdebatten, og han tror, at mange andre mænd har det på samme måde og ikke helt siger det, som de tænker.

»For hvis man først får feministerne på nakken, får man så meget modvind, at det vil forstyrre alt, hvad man går og laver. Men nogle ting er så vigtige, at man bliver nødt til at åbne munden,« siger Anders Fogh Jensen.

Det gælder blandt andet i forhold til #MeToo-debatten. Den handler nemlig ikke kun om seksuelle krænkelser og overgreb, hvilke ifølge filosofen selvfølgelig er uacceptable; den siger også noget vigtigt om vores samfund, blikket på manden og vilkårene for de mellem menneskelige relationer.

»Under #MeToo-debatten har jeg ofte haft lyst til at spørge: »Hvad troede I egentlig, at en mand var?« Når man kan blive så forbavset over de historier, der kommer frem, må det være, fordi man tror, at manden er en anden, end han er. Vi er rigtig mange mænd, der gerne vil i seng med den lyshårede praktikant, og så kan vi, der alligevel aldrig får muligheden, da godt sidde og sige, at det kunne vi aldrig finde på. Men hvis man(d) lige pludselig befinder sig i en magtposition, hvor man nærmest bare kan tage det, man vil have, så er spørgsmålet, om der ikke er mange mænd, der ville benytte sig af den mulighed,« siger Anders Fogh Jensen.

Debatten afslører ifølge filosofen derfor en afgrundsdyb mangel på indsigt i manden, og hvis der – udover at stoppe nogle mennesker, der misbruger deres magtposition – skal komme noget godt ud af den, er det måske et mere indsigtfuldt og nuanceret billede af manden.

»Jeg har læst en del romaner af Michel Houellebecq, som jeg er meget glad for, og jeg har en oplevelse af, at mange kvinder bliver forfærdede, når de læser ham og tænker: Det kan simpelthen ikke passe, at mænd er sådan,« siger Anders Fogh Jensen med reference til den franske forfatters mandlige hovedkarakterer, for hvem sex – gerne umiddelbar og rå – ofte er målet med livet og det eneste, der står tilbage som meningsfuldt i en verden, hvor alt andet synes sort og håbløst.

»Houellebecqs mandetype er meget mere kikset end de #MeToo-anklagede, som vi ser i medierne nu. Men den måde, som han forholder sig til sex på, giver måske et mere sandt billede af manden, end det, som må være forudsat, når man bliver forarget og tænker: Nej, kan det virkelig passe?« siger Anders Fogh Jensen og fortæller en historie fra julen, hvor han sad til en rolig og pæn julefrokost med familien. Senere kom nogle veninder forbi, og en af dem brækkede sig i køkkenvasken.

»Derefter havde jeg en fest. Der blev ligesom skabt et rum, hvor jeg også kunne være med mit vanvid. Min veninde blev selvfølgelig skamfuld. Hun vidste ikke, at hun var kommet med en gave. Det er det samme, som Houellebecq gør. Han banker et rum åbent, hvor der bliver mere plads til skyggesiderne,« siger Anders Fogh Jensen.

For et lille års tid siden debuterede Anders Fogh Jensen sideløbende med sit virke som filosof som dramatiker. Hans stykke, »De danser alene«, er en kunstnerisk bearbejdning af den udvikling, som han blandt andet har beskrevet i ph.d.-afhandlingen »Projektsamfundet« og bogen »Projektmennesket« om det moderne projektliv med overfladiske relationer, midlertidige engagementer, ad hoc-løsninger

og halve aftaler. I stykket ender hovedpersonen, Katrine, i en #MeToo-situation. Hun ernærer sig gennem løse ansættelsesforhold og bliver både udnyttet af sine arbejdsgivere og sin halvkæreste, der ikke rigtig vil binde sig, og en dag møder hun en mand, der tilbyder at hjælpe hende videre i hendes freelancetilværelse, hvis hun har sex med ham.

»Katrine bliver udnyttet på alle mulige forskellige måder, og den del af det, som senere er blevet kendt som #MeToo, er egentlig bare et grelt eksempel på et af mange udnyttelsesforhold, der ligger latent i projektsamfundet.. Med stykket ville jeg gerne stille folk spørgsmålet: Hvordan prostituerer du dig selv? Vi interesserer os meget for #MeToo, fordi det handler om sex, mens andre former for udnyttelsesforhold, der vinder frem, ikke får samme opmærksomhed,« siger Anders Fogh Jensen, som kender dem fra sit eget liv:

»Jeg er aldrig blevet bedt om at gå i seng med en overordnet kvinde, men i arbejdsmæssige sammenhænge er jeg gået et med til rigtig mange meget opslidende og ødelæggende ting. Jeg prostituerer også hele tiden mig selv for pressen og laver journalisternes job, fordi jeg som indehaver af en enmandsvirksomhed kæmper mod glemslen og derfor lader mig udnytte. Og spørgsmålet er, om nogle af de kvinder, der nu står frem med anklager om gamle hændelser, i mange tilfælde ikke også selv har fået noget ud af det.«

Da Anders Fogh Jensen voksede op, var det i høj grad hans oplevelse, at det seksuelle og romantiske initiativ befandt sig på den maskuline banehalvdel. Han syntes, at dét med at kysse pigerne var en svær disciplin, fordi man skulle enten gøre noget, som man ikke havde fået lov til, eller regne ud, at man havde fået lov, uden at det var blevet udtalt explicit.

»Jeg kunne godt frygte, at #MeToo kommer til at indlejre sig som et moralsk kodeks i almindelige mellem menneskelige forhold, så man ikke længere tør tage chancer. Vi kan jo ikke sidde og tale om, at nu flirter vi og blive enige om, at nu må den ene

gerne kysse den anden,« siger Anders Fogh Jensen.

Som ung boede han i en periode i et bofællesskab i Buenos Aires i Argentina, hvor der en dag flyttede en ny pige ind. Han havde en klar fornemmelse af, at der var noget mellem dem. Efter en lille uges tid tog han en chance. Pigen var gået i bad, og han besluttede sig uopfordret for at slutte sig til hende.

»Det var ikke så godt. Jeg havde fejllæst situationen, og hun var slet ikke det samme sted som jeg.. Men når jeg i dag tænker tilbage på det , så fortryder jeg det ikke. Jeg kan godt nævne andre ting i Buenos Aires, som jeg ikke gjorde, og som jeg i dag kan ærgre mig over, men det der ... det er den slags, som man prøver. Og ja, hun stod der og var nøgen, men jeg var på en måde mere nøgen. Hvis man ikke kan tage den form for chancer, forsvinder noget af magien,« siger Anders Fogh Jensen.

#MeToo kan ifølge filosofen nemt ende med at diktere en moralsk sti, hvor udskejelser bliver kalkulerede, og grænseoverskridelser er pseudo-overskridelser, hvor man holder sig inden for en udtalt ramme. Det ser ud, som om man går uden for reglerne, men ikke rigtig gør det.

»Det mimer noget mere generelt i vores samfund, hvor vi får at vide, at vi skal tænke ud af boksen, være innovative og overskride det kendte - altså, at vi faktisk skal bryde reglerne. Men på samme tid ved man ikke, hvornår man pludselig vil blive målt på reglerne. Jeg tror, at puritanismen er en tendens, der vil tiltage, for det er sådan, man skal være for at få succes i de fleste brancher. Samfundet belønner dem, der følger reglerne, men efterspørger på samme tid noget andet.«

Den græske mytologi har affødt det klassiske spørgsmål om, hvorfor den kaotiske og vildskabselskende Dionysos kom op på Olympen.

»Alle de andre guder er ordensguder. Apollon, Zeus og de andre skal holde orden i det hele, mens de dionysiske fester jo er sådan nogle, hvor de hugger hovedet af dyr og voldtager. Men der er en visdom i den græske mytologi, som siger, at for meget orden ikke er godt. Der er ingen tvivl om, at orden er bedre end kaos, men der skal også være plads til kaos, og Nietzsche siger det også meget fint med ordene: »Man

må have kaos i sig for at føde en dansende stjerne«. Og spørgsmålet er, om vi er ved at afskaffe kaoskraften, hvor vildskaben skal kanaliseres ind i en helt bestemt tunnel,« siger Anders Fogh Jensen og understreger, at det ikke er ensbetydende med, at alt skal være tilladt.

»Men der er skyggesider, og der er begær. Der er nogle sider af manden og mennesket, der skal døbes og erkendes. Man kan spørge sig selv: Hvordan kunne en mand som Bill Clinton sætte sin stilling ind på at få lov til at stikke en cigar op i en praktikant? Det er jo fuldstændig vanvittigt. Men vanviddet er en del af mennesket, som vil gøre sådan nogle ting, tage chancer og spille uden for reglerne. Det er meget svært at være forsvarer for det dionysiske, men hvis jeg bliver spurgt, om jeg gerne vil have, at min egen datter bliver taget på røven, når hun er praktikant, så må jeg sige: »Ja, jeg vil hellere have en verden, hvor min datter kan blive taget på røven som praktikant, end en verden uden grænseoverskridelser og fuld af kalkulerede pseudoudskejelser«.